

zginil na delo, medtem ko sem jaz kot žival kričala,
ne vedoč zase ne za otroka, v skoraj ugasli življenjski
sli, ki je s potresom pod trdo lobanjo visela na smrt in
življenje v neugonobljivi volji in v besedi,
ki je otrok spomina v tem šepetanju postala.

SONET
BREZ HASKA
(Sidney, 1987)

V napotje sama sebi sem postala.
Nobena reč na svetu me ne mika.
Žrem se, zaskrbljena, brez oddiha.
Najrajši bi, da bi me smrt pobrala.

Na srcu kamen mi postaja skala
in vsaka dobra misel me zanika.
Dežela naša, z mojega vidika,
je kot paralizirana obstala.

Pred mano naših časopisov gora . . .
Po njej slovenski Sizifi, kot v sanjah
otrpli v žive sohe . . . Jaz kot nora
v deželi tostran lomim se v kotanjah
brezmožnosti z vprašanjem brez premora:
smo leščerbe – v preluknjanih lobanjah?

Robert
Prebil

Pravljica o deklici Kali

Trda, uh, kako trda noč je bila, ko
se je v Velikem mestu ob morju zgo-
dilo nekaj strašnega. V temni ulici je
pet policajev našlo mladega moža,
ki je trdil, da je kralj Vampirjev!

Oblečen je bil v črn plašč. Dol-
ge prste mu je krasil prstan in na
njem se je svetila mrtvaška glava.
Na vprašanje, kaj ga je prignalo ta-
ko daleč, je odgovoril kratko:

»Ona.«

In ker je pet policajev molčalo,

jim je še pojasnil:

»Ukradla mi je ključ?«

Ker pa je pet policajev še kar naprej molčalo, se je mladi mož sproščeno razgovoril. Razložil je vrednote ključa! In omenjal je večno mladost, krvave kopeli in rusko grofico, ki se je kopala v njih.

Kako prijeten je bil. Petim policajem se je kar sladko smejalo od vsake besede. Uglajena pripoved jih je zazibala v sladke sanje in v slastnem opoju niso pomislili, za kaj v resnici gre. Ne da bi bili vedeli kdaj ali kako, so se znašli na široki cesti. Obsijal jih je blišč reklam in razgibal jih je divji nemir. Drveli so skozi noč s hitrostjo misli in se izgubljali v omamnih prigodah očarljivega obiskovalca.

Ta jim je pripovedoval in pripovedoval in jim nazadnje povedal tudi pravljico o deklici Kali:

»Ooo, bodi milosten in stori... in stori, da se mi prikažeš in me obdariš!« so bile krute besede, ki so začenjale to kruto pravljico. Kala je bilo deklici ime in njej se je vse pripetilo. »Ooo, bodi milosten in stori... in stori, da se mi prikažeš in me obdariš!« je prepevala stara čarovnica, ki je spominjala na žabo in je nasploh zelo grdo govorila o ljudeh in o stvareh. Sedem let je deklica Kala živela pri njej. Čas je tekel kakor ena sama dolga noč. Nikdar ni videla svetlobe in lahko je spala, kadar je hotela.

»Ooo, bodi milosten in stori... in stori, da se mi prikažeš in me obdariš!« je neprestano odmevalo po čarovniških kotih in Kali je bilo všeč. Stara čarovnica je bila zelo pametna ženska, ki je poznala vse čarovnije noči, zato ji ni nihče ugovarjal, če si je po svoje ukrojila svet.

»Ooo, bodi milosten in stori... in stori, da se mi prikažeš in me obdariš!« je čarovnica prepevala toliko časa in tako zavzeto, da se je nekaj nekoč zares prikazalo!

»Tukaj sem! Kaj hočeš? Odgovori mi,« se je oglašalo, kakor bi govorilo tisoč ust hkrati.

»Joj, saj ni mogoče!« je tedaj zajecljala deklica Kala in se stisnila v droben klobčič od silnega strahu. Vendar je donelo naprej in vedno glasneje. Steklene krogle so letele po zraku in se razbijale druga ob drugi. Stekleničke opojnega olja so cingljale vsenaokrog. In medtem ko se je deklici krčilo srce, se je stara čarovnica z belo peno okrog ust ter ogromnim nožem v rokah vsa vesela sklanjala nad njo: »Gospod, želiš si krvi! Otroka ti dajem in prejmi življenje!«

»O groza!« je kriknila Kala in se stresla od jeze. Drobne oči so se ji zasvetile kakor dva črna diamanta in njen pogled je ostal stokrat močnejši ter tisočkrat ostrejši od jeklenega rezila. Velikanski nož je nemočen lebdel nad deklico in naj se je stara čarovnica še toliko naprezala, ni premaknila drugega kakor svoje izbuljene oči.

»Stoj!« je tedaj vzkliknil mogočni glas. »Ta otrok je vreden več!«

»Koliko več!« je zahropila čarovnica.

»Več kot kdaj prej!« je odgovoril glas in ukazal. »Pošlji jo samo, brez spremstva! Drži naj se ulic in naj se ne ustavlja! Do Pokopališča starih ladij naj hodi!«

Da, tako se je zgodilo in nič drugače! Bilo je kruto in lahko bi bilo še bolj. Vendar je deklica na vse skupaj v hipu pozabila kakor na moreče sanje. Takole v svet je prvič stopala sama. Izredno dobro ji je delo in slutila je, da jo čaka še velika prihodnost.

Prispela je že do devete ulice in do konca so bile samo še štiri. Že je zaokrožila bleda usteca v ime prve, ko jo je presenetil tanek pramen svetlobe. Neslišno je drsel skozi noč in postajal je vse večji in večji. Ko se je čisto približal, se je zazibal v lahnem vetru, nato pa izoblikoval v milega dečka.

»Kdo si, da mi svetiš v trdi temi?« je zašepetala Kala, ki kaj takega še ni videla.

»Khm, khm . . .« se je odkašljajl prišlec in si popravil belo haljo, ki se je v robah nekam grdo izoblikovala. »Svetloba ali Ljubezen mi pravijo, sicer pa sem deček!«

»A tako,« se je nasmehnila Kala. »In zakaj si prišel k meni sredi noči?«

»Hja . . .« je pokašljajl deček. »Prišel sem k tebi, da te odpeljem k sestri Zarji in bratu Jutru!«

»Zarji in Jutru?« se je začudila Kala, ki kaj takega še ni slišala. »Kje pa je to?«

»Blizu ali daleč, kakor vzameš,« se je zasmejal deček in potresel belo haljo. Majhna, bela iskra je priplavala iz nje in smuknila v Kalin noseč.

»Ne!« je odgovorila deklica in posmrkala. »Ne pojdem s teboj. Do Pokopališča starih ladij moram prispeti še pred jutrom?«

Odpravila se je naprej in deček Svetloba je rahlo posvetil za njo. Ker pa se deklica ni obrnila, je počasi, počasi ugasnil.

»Le kaj mu pride na misel!« se je jezila Kala, ko je zopet ostala sama. O Jutru ali Zarji ni še ničesar slišala in je tudi ni brigalo. Njena lastna pot ji je bila veliko bolj všeč in je ne bi menjala za nič na svetu.

Kmalu je prehodila dvanajsto ulico in trinajsta, zadnja, se je imenovala Kačji hrbet. Bila je prazna, tiha in le visoke ciprese so se bočile ob njej. V dveh ravnih vrstah so se iztekale h grobnicam, ki so bile videti kakor narobe obrnjene ladje. Pokopališče starih ladij se je razgrnilo pred Kalo v vsej veličini.

Ob ogromne medeninaste kupole je odsevala mesečina in mrtvaški vonj je vel iz njih. V brezmejno daljavo se je razprostiralo mrtvo mesto, z grobom pri grobu, in vsaka grobnica je skrivala svojo strašno skrivnost.

»Vam je všeč, gosposdična?« se je tedaj oglasilo nekje v bližini. Pod

cipresami je neslišno brnela velika črna limuzina in neznani mož je sedel v njej.

Kala je opazila, da neznanec nosi prekrasno oblačilo iz gladkega žameta in da se mu na koščениh prstih bleščijo številni diamanti. Poigral se je s sprehajalno palico in na njej je namesto ročke v Kalo zrla železna glavica krvoločnega psa.

»Da, vseč mi je,« je plaho odgovorila in se zazrla v skrivnostni obraz, ki bi ga lahko izrisala iz vsega štirih črt. Dve bi porabila za tanke oči, eno za oster nos in eno za stisnjena usta.

»Vseč vam je, pravite?« se je zasmel. »Potem mi morate razložiti zakaj? Vendar prej prisedite, prosim? Moje skromno udobje vam bo dobro delo?«

»Najlepša hvala,« se je priklonila in se skobacala v prostorno vozilo, kjer se je v oblazinjenih sedežih čisto izgubila in je bila ob neznancu kakor drobno piščice poleg plemenitega konja.

»Dovolite, da se vam predstavim!« se je on sklonil in ji poljubil blede ročice. »Lord Kirli Starejši.«

»Me veseli, Lord Kirli,« se je vljudno zahvalila. »Jaz sem deklica Kala.«

»To mi je znano,« je odgovoril on in se zadržano nasmehnil.

»Torej ste vi tisti, ki me pričakuje?« se je razveselila Kala.

»Da, jaz sem tisti,« je pokimal lord Kirli in s palico potrkal po prednjem steklu.

Črni cadillac se je premaknil in zaplul skozi noč. Aleje mrtvega mesta so se razmikale pred njim, grobovi so se odpirali in kupole so zažarele. Mesec je še bolj zasvetil in mrtvi so prilezli na plan.

Na Manhattan sta prispela še pred jutrom. Kala je že spala in Lord Kirli jo je osebno ponesel v novi dom. Zraven ji je pazljivo popravljaj kodrčke z bledega obraza, da se ne bi predramila.

»Dragoceno dekletce,« je zadovoljen šepetal.

Toda Kalin sen je bil trden. Spala je tri dolge noči brez sanj.

»Oh,« je zavzdihnila, ko se je prebudila. Ležala je v veliki postelji, pokriti s črno svilo, in tudi sama je bila ovita v črno svilo.

»Ste dobro spali?« je že zaslišala in se do konca predramila.

»Izvrstno,« je vzkliknila in pomislila, da se v velikanski sobani ne bi dovolj slišalo, če bi rekla potih.

»Zadovoljni torej?« se je nasmehnil Lord Kirli, ki je udobno sedel v železnem tronu.

»Mhm,« je prikimala Kala.

»Tedaj vam postrežemo z zajtrkom.«

»To bi bilo imenitno,« se je zahvalila ona.

V sredi velikanske sobane je plapolal ogenj in segal je zelo visoko. Na Kalino začudenje ni oddajal nikakršnega dima in še manj zapuščal sledove črnih saj. Gorel je izredno tiho in nastajal iz čistega ničā. Pod njim ni bilo ničesar razen marmornih tal.

Ognjeni sij se je s Kalino podoba odbijal od srebrne ploskve. Velikansko ogledalo je vpeto v železen okvir lebdelo nad Kalino posteljo.

»Grrr, grrr...« se je tedaj oglasilo in Kala je zagledala velikega črnega psa, ki se je zaletaval v železno kroglo. Bil ji je znan. Saj res, se je spomnila, upodobljen je na sprehajalni palici. In koliko lepši je v resnici, je še pomislila, ko je z občudovanjem zrla v mišičasti trup zverine, ki je bila vsaj osemkrat večja od nje.

»Ne pozabite na zajtrk!« jo je iz napetega opazovanja predramil Lord Kirli. »Redna prehrana vam ne bo škodila.«

»Oh, oprostite,« je zardela Kala, ker ni opazila, kdaj se je pred njo znašel kristalen kozarec, napolnjen z nečim povsem nepoznanim. Dišalo je sladko in okus je bil izvrsten. »Kaj je to?« se je začudila.

»Puding,« je dobila v odgovor.

»Tako rdečega nisem še nikoli jedla?«

»Ne skrbite, naslednjič bo oranžen,« se je nasmehnil Lord Kirli in vstal z železnega trona. »Če vam ni odveč, bi si po obedu ogledala sobane. Do tedaj pa dober tek!«

»Oh, da, seveda, hvala...«, je s polnimi usti momljala Kala in komaj pogledala za njim, ko je odhajal.

Puding je bil zares izvrsten.

Ogled soban, ki je sledil, pa je bil za Kalo še bolj nepozaben! Lahko bi v nedogled napenjala domišljijo in si ne bi izmislila bolj neverjetnih reči.

Z Lordom Kirlijem sta najprej obiskala rumeno sobano. Tam se je na steni razpenjala velikanska fotografija. Orjaški konj se je bohotil na njej in v ozadju črne živali se je penilo rumeno morje.

Takole na fotografiji je bil videti konj prava pošast. Grozna glava mu je molela kvišku. Dolga griva se je košatila okoli in silne ter gibčne mišice so se bleščale na morski gladini.

»Kako lepo,« je zavzdihnila Kala in se popraskala po nosku.

»Niti najmanj, vrla gospodična,« je resno pripomnil Lord Kirli. »Šele ko stopite v ujeti dogodek in uporabite svoj bič, boste našli moč in lepoto.«

V istem hipu je deklica zaslišala mogočen hrumot vodovja, ki je odzvanjalo do najbližjih zvezd in se prepletalo z veličastnim rezgetanjem oživele živali.

Otroško začudenje je bilo še večje, saj se ni znašla zgolj na obali

neznane morja, ampak tudi na hrbtu divjega konja. Z njim je nezadržno drvela prek morskega prostranstva in obupano strmela v globino.

V glavici ji je zvenelo: »Uporabite svoj bič, v njem je vaša moč... Uporabite svoj bič, v njem je vaša moč!«

Nenadoma je v drobnih ročicah začutila bič, pleten iz ostrih jeklenih žic. Zamahnila je prvič in drugič. Krvavi znoj je oblit črno žival. Strašne mišice so se napele v goli obup.

Kala je udarjala in kričala. Kopita so brazdala morsko gladino. Dolgi rep je opletal in se divje potresal. Trušč je bil vse glasnejši. Konj se je vzpenjal in vzpenjal in deklico je zanašalo vse više in više.

A zopet le za hip. Kakor je ustavila nož stare čarovnice, tako je zdaj ustavila besno žival.

Ko se je zopet znašla v rumeni sobani, ni čutila nikakršne utrujenosti. »Vaš sestop je bil sijajen,« ji je prispelo do ušes. »Naravnost imenitno dejanje.«

»Najlepša hvala!« se je priklonila in opazila, da je na fotografiji spet vse kot poprej. »Je mar mogoče,« je še šepnila in odpravila sta se v naslednjo, rdečo sobano.

»Kdo je?« je zacvilil zoprni glas, ko sta vstopila.

»Jaz sem,« je njej nehote ušlo. »Deklica Kala. In gospod Kirli je z menoj?«

»Gospod Kirli?« se je oglasilo sredi rdeče megle. »Kaj pa je njega prineslo?«

»Učne ure, moj dragi žabon,« se je nasmehnil Lord Kirli. »Menda vam ne bo odveč pokazati svojih umetnij.«

»Kakor ukazujete,« je zahropel glas iz megle. »Samo da najdem stikalo?«

»Tu je,« je vzkliknila Kala, ki se je resnično spotaknila ob stikalo.

»Oh, oh kako ugodno, kako ugodno,« je zadonelo po sobani. »Kaj še čakate, prižgite že vendar?«

Ubogala je in prižgala. Prostor so preplavile številne lučke in Kala je v njih prepoznala zlate ribice. Plule so po sobani, kakor bi plavale v vodi, in vsaka je oddajala drobno svetlobo.

»Oh, kakšno ugodje, kakšno ugodje,« je zahripalo iz megle, kjer je na rdeči preprogi sedela sluzasta krastača in zavijala z izbuhlimi očmi. »Zopet v svojem telesu, v svojem prečudovitem telesu.«

»Kaj v temi niste to, kar ste zdaj?« se je začudila Kala.

Krastača pa je stisnila oči in zarenčala: »Gospod Kirli, kje za vraga ste pobrali to neumno dekle, ki ne ve za ,spektakel'?«

»Spektakel?« je debelo pogledala deklica. »Kakšen spektakel?«

»Zapletena reč,« ji je šepnil Lord Kirli. »Kdaj drugič vam podrobneje razložim. Zdaj se raje prepustite užitku.«

In Kala je to tudi storila.

Sredi rdeče sobane, prepredene z rdečo meglo in posute z zlatimi ribicami, je na rdeči preprogi ostudna krastača dokončala zadnje priprave. Nataknila si je rdeče rokavice, v krake vzela rdečo palico in z rdečim cilindrom na glavi zaplesala po sobani. Zapela je znano pesem:

»Oh, oh ribica zlata, mila in lepa, oh, oh svetlobica mala, ljuba in sladka...«

Ker ni znala cele pesmi, je ponavljala eno in isto. Vedno je hkrati pobožala kakšno ribico in vsaka je ob dotiku otrpnila in ugasnila. Na hrbet obrnjene in s trebuščkom navzgor so odplavale v žabji želodec. Krastača pa se je ob vsaki obliznila in še bolj veselo zapela:

»Oh, oh ribica zlata, mila in lepa, oh, oh svetlobica mala, ljuba in sladka...«

»Če je to spektakel, potem je čudovit,« je pomislila Kala in potrpežljivo počakala, da so vse ribice pogasile in splavale v žabji trebuh; ta se je na koncu od same prenažrtosti razpočil.

Tedaj je vse ugasnilo. Rdeča megla se je zastrla in krastača je zopet ostala brez ostudnega telesa.

»Uh, kako čudno,« je pomislila Kala na tiho. »Kaj zdaj?« je vprašala na glas.

»Zdaj?« je zapihal Lord Kirli. »Zdaj se vrneva v največjo sobano.«

»Toda ostala je še črna sobana,« je vkliknila Kala, ker je zraven rdečih in rumenih vrat zagledala še črna vrata.

»Res je,« je pokimal Lord Kirli. »Ostala je črna sobana. Toda v njej je skrivnost, ki še čaka vaš um.«

Kala ni razumela, kaj pomeni 'um', zato ji ni preostalo drugega, kot da verjame in previdno molči. Bila je skromen otrok in že dve sobani sta ji bili več kot dovolj. Radovednost je bila sicer huda. A kaj bi, če ne gre, pač ne gre, si je grenko zagotovila in se odpravila v največjo, ognjeno sobano.

Kljub temu ji je v mislih še vedno odzvanjalo: »V njej je skrivnost, ki še čaka vaš um... vaš um...« Želela si je čimprej odrasti in potem obiskati črno sobano in spoznati njeno skrivnost.

Vendar jo je kmalu minilo. Ob novih doživetjih bi bila skoraj pozabila na stare užitke. Valjati se v svili, okušati puding, plezati kosmati mrcini za vrat in zraven poslušati zamolklo grgranje ni bilo kar tako.

Ogledalo je odzvanjalo kakor poprej. Ogenj je plapolal. Krogla se je kotalila. Čas noči je mineval in Kali je bil vedno bolj vseč.

»Herkul!« je nekoč zaklicala in pes je pritekel k nji. »Ohoho!« je zavila. »Slišiš, torej bodi, bodi Herkul!« Popraskala ga je za uhlji in pes ji je obliznil obrazek.

Čprav je na dan pojedel celo goro najfinejšega mesa in je Kala imela občutek, da bi z lahkoto snedel tudi njo, se ga ni bala. Znal je tako milo in mehko gledati, da se ji je topilo srce.

»Ko bom velika, bom prav takšna zverina kot ti,« mu je rada prigovarjala in se zraven tudi sama tolažila, ker se je počutila prav nebogljeno sredi ogromnih stvari.

A nekoč, ko jo je velika mrcina zopet milo in mehko pogledala, se je spomnila nekoga, ki je tudi milo in mehko gledal. Čprav je bilo že davno, je še vedela njegovo ime in radovednost se je znova prebudila v njej.

»Od kod je Svetloba?« je na ves glas vprašala, ker je še vedno mislila, da je ne slišijo dobro.

Lord Kirli pa je prebledel!

»Od kod vam to?«

»Ah kar tako!«

Toda on je vedno bolj bledel. Vstal je z železnega trona in se približal Kali. Z dlanmi ji je stisnil drobna lička in zakričal:

»Od kod vam to?«

Kala je otrpnila in je raje molčala.

Lord Kirli pa se je tedaj le malo pomiril. Izpustil je njena drobna lička in nekam neprijetno mu je bilo.

»Prvič,« je nato tiho rekel. »Beseda vam ne pristaja. In drugič! To je ena od dveh besed, ki sta vam prepovedani.«

»Saj nisem nič hudega hotela,« je užaljeno zaihtela Kala.

»Bili pa ste blizu,« je pribil Lord Kirli, se vrnil k železnemu tronu in strogo zabičal. »Če kdaj izgovorite obe besedi, boste nemudoma zapustili moj dom.«

Naprej ni več govoril. Obsedel je tiho in zagrenjeno. In tudi Kala ter Herkul sta bila potem precej slabe volje.

Vendar nesreča nikdar ne počiva. Minilo je le nekaj vrtljajev železne krogle in Kalo je že čakala nova preizkušnja.

V ognjeni sobani je vse spalo. Herkul je pospravil dve gori mesa in je zdaj sladko dremuckal ob ognju. Lord Kirli, ki ni nikdar jedel, pa je plaval v lastnih mislih. Težko bi se reklo, da je sploh spal, a odsoten je le nekako bil.

Kala je oba imela rada in bi ju bila zelo težko zapustila. Zato ni mogla razumeti, da je lahko ena sama beseda tako hudo napačna. Koliko tega je že rekla, je jezno pomislila, zdaj pa kár nenadoma ena sama reč vse obrne na glavo. Uh, res čuden je ta svet!

»Kaj te muči, Kala?« je tedaj zaslišala in zazdelo se ji je, da jo ogovarja ogledalo.

»Nič,« je odgovorila in napeto opazovala srebrno ploskev, da bi ugotovila, od kod prihaja glas. Vendar razen lastne podobe ni opazila ničesar.

»Iz nič izgoreva ogenj v sobani, tvoje muke pa so videti precej drugačne,« se je znova oglasilo. Hkrati se je jasni odsev zameglil in namesto Kaline podobe se je sredi ogledala izoblikovala postava dečka Svetlobe. V rokah je držal belordeči cvet, ki je zelo lepo svetil in ga deklica še nikdar ni videla.

»Kaj, sanjam?« se je Kala začudila prividu.

»Verjetno res,« ji je privid resno odgovoril. »Na svoji poti si že tako daleč, da ti pridem blizu samo še v sanjah!«

»In kakšen je tvoj namen?«

»Dobrohoten, predvsem,« se je zasmel deček.

»No ja,« je vzdihnila Kala. »Tudi mučne sanje kdaj minejo in te bodo tudi, vsaj upam.«

»Vsekakor, vsekakor,« je kimal deček Svetloba, opazoval Kaline preplašene oči in se na tihem hahljal. »Poslala me je mati Luna, ker danes polno sveti. Pošilja ti belordeči cvet, ki danes tudi polno sveti. Vendar,« je strogo pripomnil, »mi je naročila, naj ti ga skrijem. Svetil bo štirinajst noči in potem bo ugasnil. Takrat se tudi sanje končajo.«

»In kaj če ga najdem prej?« je vzkliknila Kala, ker ji je neznana igra postala všeč.

»Tedaj bo tudi mučnih sanj prej konec,« je rekel deček in se razblinil. Hkrati se je v ogledalu strahovito zablistalo. Beli kolobarji so izstopili iz srebrne ploskve in zaplavali po sobani. Objeli so deklico in jo ponesli še globlje v sanjski svet.

Potovanje je bilo mogočno, vendar kratko. Kala se je kmalu znašla v neznanem prostoru. Nad njo so svetili kristalni lestenci. Po stenah so bili nalepljeni čudoviti plakati. V dnu je bila luknja in v luknji so bile tračnice.

»Uh, uh, kako čudno, naravnost neverjetno,« je vzdihovala. »Le kam vse to pelje in kje naj zdaj najdem belordeči cvet!«

»Kaj tudi vas muči podobno vprašanje?« se je oglasilo izza nje. Neznani gospodič je stal tam in nosil podobno svileno obleko kakor ona. Videti je bil zelo bister in zraven je bil izredno lep. Kala je kar prebledela ob pogledu njegovih črnih oči in začutila, kako ji prvič v življenju pojema sapa.

»Oh . . . oh . . .« je komaj izdabila, »saj nisem sama.«

»Verjetno res ne,« je pripomnil gospodič, ko je opazil, da z dekletcem nekaj ni povsem v redu. »Me veseli, gospodična,« je urno priskočil.

»Kala!« je pohitela ona.

»Kala?« se je začudil on. »Kako nezanimivo ime. No ja, jaz sem deček Kal, če vas ne moti! Pravkar potujem po sanjskem svetu, sicer pa domujem pri ruski grofici.«

Kala je bila jezična deklica in vedno našla pravo besedo. Zdaj pa so se ji usta zalepila. Toliko bi rada povedala, a ni in ni mogla. Ni vedela, kaj jo je bolj očaralo. Ali dečkova lepota ali njegova olikana nesramnost? Edino, kar je dobro vedela, je bilo, da gre z njim tudi do konca sanjskega sveta, če bo treba.

Nič ni razmišljala, ko je Kal pripomnil, da sta v podzemni železnici in da bo vlak pripeljal čez slabih pet minut. Pohlevno mu je sledila in to ji je bilo izredno všeč.

Ves čas potovanja si je želela le eno – da bi jo vsaj, vsaj malo prijel za ročico, jo vsaj, vsaj malo pobožal. Toda on je bil preveč bister. Nепrestano je strmел skozi okno in opisoval Kali vse, kar je videl. Za kaj več je tudi ni potreboval.

»Pravkar lahko občudujete najdaljšo finsko noč!« ji je govoril na sedmi postaji. »Odkljuje jo izvrstna prepoznavnost in se loči od dolgočasne ruske noči...«

Oh, kdo bi še razmišljал o belordečem cvetu ob toliko modrostih in znanju. Kala je nanj pozabila. Po sedmih nočeh se ji je čas zdel kakor ena sama noč. In kdo bi še prešteval tistih štirinajst, o katerih je jecljal deček Svetloba.

Vlak je drdral in drdral. Železna krogla se je kotalila. Noč je minevala. Videla sta marsikaj in vse je bilo lepo in prav.

Trinajsto noč pa se je Kala predramila. Že prej je opazila, da nekaj počasi ugaša in da zdaj, trinajsto noč, samo še rahlo brli. Oh, kaj vse ni poizkušala, da bi jo Kal opazil. Sprva je bila prijazna, kasneje lepa, nazadnje pretkana. Toda vse brez uspeha. Kal je strmел skozi okno, razgrinjal bohotno znanje in se za Kalo ni menil.

Bil je grozen. Kala je začutila, kako ga počasi sovraži. Zakaj pa ne, si je mislila, zasovražila sem tudi staro čarovnico in je pomagalo.

Sramovala se je vseh prijaznih besed, ki jih je kadarkoli povedala Kalu, zdaj pa jih je zahtevala nazaj. Ker pa je vedela, da jih od njega ne bo dobila, si jih je vzela sama!

Kal je ravno rekel: »Oh, kako čudoviti odtenki puščavske noči...«, ko je Kali prekipelo do vrha. Pahnila je brezobzirneža, da je zletel skozi okno. Steklo se je razdrobilo in Kal je padel v predor.

Železna krogla se je kotalila naprej, noč je minevala, vlak je drdral in drdral. Kala je še ujela nekaj grdih besed, vendar se zanje ni več menila. Nesrečna ljubezen je ostala za njo in to ji je neizmerno ustrezalo.

»Je bilo vredno?« je tedaj zaslišala dečka Svetlobo, ki je čisto majhen lebdel nad njo. V rokah je držal oveneli belordeči cvet in zelo žalosten je bil.

»Ne vem,« je zajecljala Kala. Hotela je zajokati, vendar so ji solze zamrznile. Vedela je, da jih ne sme odtajati, saj bi z njimi kesanje pridrla na plan. »Bolje je tako,« je odločneje pribila in se obrnila stran. Svež nočni zrak ji je skozi razbito okno pihal v obraz. Kodri njenih las so se pozibavali v vetru.

»Zbogom, deklica Kala,« je šepnil deček Svetloba, ki je bil že manjši od zrnice graha.

»Zbogom, svetli deček,« je šepnila Kala in solze so ji še bolj zamrznile.

Takrat je deček Svetloba za vedno ugasnil in mučne sanje so se končale.

A končale so se zgolj sanje, muka pa ne! Kajti ko se je Kala prebudila v ognjeni sobani, je na sebi začutila strahovito težo. Črna senca je visela nad njo in pritiskalo jo je k postelji in premakniti ni mogla ničesar. Celo jezik ji je otrpnil.

Blizu je stal Lord Kirli. Ves strog in napet. Herkula ni bilo nikjer. Železna krogla se ni vrtela. Čas se je ustavil. Ogenj je obmiroval.

Kalo je še naprej pritiskalo in zdelo se ji je, da bo umrla. Le z največjo muko se je zazrla v oči Lorda Kirlija in čutila, kako iz njih prihaja pridušeno vprašanje: »Kje si bila, kaj si počela?«

»Kje sem bila in kaj sem počela?« se je spraševala tudi sama. Črna senca jo je tiščala. Premakniti se še vedno ni mogla. Sprehajalna palica z glavico namesto ročaja jo je spomnila na Herkula in zaželela si je, da bi ji pomagal. Vendar psa ni bilo od nikoder.

»Črna sobana... Črna sobana...« ji je priplavalo v misli. »V njej je skrivnost, ki čaka vaš um... čaka vaš um...«

Nenadoma jo je prešinilo, da vse v sobani miruje zaradi skrivnosti črne sobane. In ko je to pomislila, se je železna krogla res malce zganila.

Toda že je priplavalo novo: »Če izgovorite drugo besedo... drugo besedo... zapustite moj dom... moj dom...!«

Znova se je zazrla v oči lorda Kirlija in vedno bolj nežnosen odmev je prihajal iz njih. »Odgovori... odgovori... odgovori...«

Herkula še zmerom ni bilo.

»Le kako me je mogel zapustiti?« je zaihtela deklica in se spomnila milega pogleda živali in nato milega pogleda dečka Svetlobe in nesramnosti gospodiča Kala in zamrznjenih solz. In spomnila se je!

Lord Kirli je to opazil, zato se je sklonil nadnjo: »Bi radi kaj povedali, gospodična?«

Železna krogla se je rahlo zganila. Ogenj je rahlo zaplapolal. Jezik se ji je premaknil.

»Dečka ni več,« je šepnila Kala.

»Česa?« je Lord Kirli nejeverno prisluhnil.

»Svetlobe ali Ljubezni,« je kriknila Kala, ko se je spomnila celega imena.

Tedaj se je obraz Lorda Kirlija široko razpotegnil. Pričel se je bučno smejati in zasmejala se je tudi Kala. Zopet se je lahko zganila in bila je vesela. In ko sta se smejala, je od nekod pritekel Herkul ter strahovito zarjovel.

Železna krogla se je zavrtela. Ogenj je zaplapolal. Rdečerumeni plameni so se dvignili visoko in se razdivjali v strašnem plesu.

Vse je zagorelo!

Zagorela sta Lord Kirli in njegov pes. Vžgali so se železni tron, svila in postelja. Zagorele so sobane: rumena, rdeča in črna.

In gorelo je dolgo, dolgo in Kala se je smejala in smejala!

Rdeče rumeni plameni se je niso dotaknili in tudi ogledala ter železne krogle se niso dotaknili.

Nazadnje, ko je vse zgorelo, ko je ostal samo še krhek pepel, nekaj plamenov in rahli spomini, se je Kala zazrla v ogledalo in ugotovila, da se je zelo spremenila.

Bila je precej večja kot prej, namesto drobnih očk je vanjo iz ogledala zrlo dvoje žarečih oči in namesto drobnih kodrčkov so se na glavi košatili ognjeno rdeči lasje.

Bila je enkratna.

Iz ognja je tedaj stopil mladi mož, ki je spominjal na Lorda Kirlija, vendar je bil mlajši. In spominjal je tudi na gospodiča Kala, vendar je bil starejši. V rokah je držal velik jeklen ključ!

»Ste vi spraševali za skrivnost črne sobane?« je vprašal.

»Jaz,« je pritrdila Kala.

»Tu je,« se je zarežal mladi mož.

»Je to vse?« se je začudila.

»No ja, še drobna malenkost je zadaj,« je zabrundal in popeljal mlado ženo skozi plamene med ruševine črne sobane. Tam je brnel ogromen jekleni motor. Črni diamanti so se svetili na njem, ogenj je pobliskaval ob pločevini, spredaj se je razpenjalo dvoje peruti in zraven se je svetil napis: Harley Davidson.

»Čudovito,« je zamrmrala Kala, se zazrla v mladega moža in ga ljubko ugriznila v vrat.

On je storil isto!

Potem sta se usedla na usnjene sedeže motorja, obrnila jekleni ključ in se ob silnem hrupu, kakor najhitrejši blisk odpeljala v noč.

»Tistikrat je na Manhattanu divjal največji požar vseh časov,« so bile zadnje besede, ki jih je slišalo pet policajev od mladega obiskovalca.

Pravljica jih je pokončala! Povsem blede v obraz in z dvema luknjicama na vratu so za zmerom zaspali. Nihče jih ni več prebudil in mladi mož si tega ni gnal preveč k srcu. Ukradel jim je njihovo hitro vozilo in se odpeljal za njo, ki mu je ukradla jekleni ključ.

Tako sta se potem lovila cele noči po Velikem mestu ob morju tja daleč, daleč v večnost.

Alfred de Vigny
Fregata

Prevajalec
Janez
Menart

Dandanašnje pojmovanje poezije se je od začetka tega stoletja omejilo skoraj izključno na liriko. V prejšnjih časih pa so se za naslov dobre poezije lahko povsem enakovredno potegovali tudi razmišljajoča lirika, dramske pesnitve, satira, epigram in v nič manjši meri tudi epika.

Vsaj v zahodni Evropi je epika začela cveteti že pred tisoč leti v obliki sprva narodnih in pozneje tudi umetnih epov in pesnitev, ki so kot oblika zamrli nekako z drugo polovico 19. stoletja. Razcvet svojih krajših oblik, to se pravi balad, romanc, raznih drugih pripovednih pesmi in (krajših) pesnitev, pa je epika tako po Evropi kot pri nas doživela v dobi romantike in zgodnjega realizma. Vodilni v tej zvrsti so bili Nemci, delno, zlasti v pesnitvah, Angleži ter pozneje še Slovani – a zaostajali niso niti Francozi. In če so bili germanski pesniki zagledani predvsem v srednjeveško preteklost, je bilo za Francoze značilno to, da so se v epiki lotevali tudi snovi svojega časa. To lahko rečemo predvsem za vse štiri velike pesnike romantike: Alphonsa de Lamartina (pesnitev Jocelyn), Alfreda de Musseta (Rolla), še zlasti pa za Victorja Hugoja, (ki je upesnil domala vso francosko zgodovino svojega